

WYMAGANIA EDUKACYJNE
język polski – klasa IV szkoły podstawowej
rok szkolny 2026/2027

Szkoła	Szkoła Podstawowa nr 6 im. Włodzimierza Puchalskiego
Nauczyciel	mgr Justyna Pulter
Oddział	Klasa 4 b
Realizowany program nauczania	<i>NOWE Zamieńmy słowo Program nauczania. Język polski. Szkoła podstawowa. Klasy 4–8</i>

PODSTAWA PRAWNA

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji z 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej (Dz.U. z 2026 r. poz. 378, ze zm. poz. 958), załącznik nr 2 – język polski, klasy IV–VI;*
- *Rozporządzenie MEN w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych z 22 lutego 2019 r. (wraz z późniejszymi nowelizacjami, m.in. [Dz.U. 2025 poz. 778](#))*

Wymagania edukacyjne określają wiadomości i umiejętności, których opanowanie jest niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego. Zostały opracowane z uwzględnieniem celów kształcenia oraz wymagań szczegółowych określonych w odpowiedniej podstawie programowej obowiązującej na danym etapie edukacyjnym.

Ocena osiągnięć ucznia opiera się na analizie jego postępów w procesie uczenia się oraz stopnia opanowania wiadomości i umiejętności rozwijanych podczas pracy na lekcjach języka polskiego. Szczególną uwagę zwraca się na rozwój kompetencji językowych, literackich, komunikacyjnych i kulturowych, a także na umiejętność wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce. Wymagania edukacyjne mają charakter opisowy i służą określeniu poziomu osiągnięć ucznia. Stanowią punkt odniesienia do planowania procesu uczenia się, udzielania informacji zwrotnej oraz ustalania śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej.

II. CELE OCENIANIA

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych z języka polskiego ma na celu:

1. Monitorowanie postępów ucznia w zakresie wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej.
2. Wspieranie ucznia w planowaniu własnego procesu uczenia się oraz rozwijanie odpowiedzialności za jego efekty.
3. Dostarczanie uczniowi i jego rodzicom rzetelnej informacji na temat poziomu osiągnięć edukacyjnych oraz postępach w nauce.
4. Motywowanie ucznia do systematycznej pracy, rozwijania zainteresowań oraz doskonalenia własnych umiejętności.
5. Umożliwienie uczniowi rozpoznawania swoich mocnych stron oraz obszarów wymagających dalszej pracy dzięki informacji zwrotnej, samoocenie i ocenie koleżeńskiej.
6. Wspieranie rozwoju kompetencji językowych, literackich, komunikacyjnych i kulturowych poprzez różnorodne formy aktywności.
7. Kształtowanie umiejętności świadomego wykorzystania wiedzy i umiejętności w praktyce, rozwiązywania problemów, argumentowania własnego stanowiska i współpracy z innymi.
8. Dostarczanie nauczycielowi informacji o skuteczności stosowanych metod nauczania oraz planowanie dalszych działań dydaktycznych dostosowanych do potrzeb uczniów.

III. SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH

Osiągnięcia edukacyjne ucznia są sprawdzane z wykorzystaniem różnorodnych form pracy. Dobór sposobu sprawdzania zależy od celu lekcji, rozwijanej umiejętności oraz etapu pracy ucznia.

1. Bieżąca obserwacja procesu uczenia się

- obserwacja pracy ucznia podczas zajęć,
- aktywność podczas lekcji,
- udział w rozmowie, dyskusji, pracy zespołowej,
- zaangażowanie w wykonywanie zadań,
- samodzielność podczas pracy,
- sposób rozwiązywania problemów.

2. Zadania praktyczne

- wypowiedzi ustne,
- wypowiedzi pisemne,
- czytanie ze zrozumieniem, krytyczna praca z tekstem pisanym,
- analiza tekstów,
- zadania językowe,
- zadania interpunkcyjne i ortograficzne,
- ćwiczenia praktyczne,
- portfolio,
- prezentacje,
- projekty.

3. Refleksja nad własnym uczeniem się

- samoocena,
- ocena koleżeńska,
- wykorzystanie informacji zwrotnej,
- poprawa własnych prac,
- analiza postępów.

4. Podsumowanie osiągnięć

- kartkówki,
- sprawdziany,
- testy, prace klasowe,
- dyktanda,
- prace pisemne,
- zadania podsumowujące,
- próbne zadania o charakterze egzaminacyjnym.

IV. ZASADY OCENIANIA

1. Ocenianie jest integralną częścią procesu uczenia się i ma wspierać ucznia w rozwijaniu wiedzy, umiejętności oraz planowaniu dalszej pracy.
2. Ocena opiera się na analizie osiągnięć ucznia zgromadzonych podczas całego okresu nauki i uwzględnia stopień opanowania wiadomości oraz umiejętności określonych w wymaganiach edukacyjnych.
3. Przed wykonaniem większych zadań uczniowie poznają kryteria sukcesu (KSU), które określają wymagania niezbędne do wykonania pracy na oczekiwanym poziomie. Kryteria sukcesu stanowią podstawę samooceny, informacji zwrotnej, oceny koleżeńskiej oraz oceny nauczyciela.

W procesie oceniania nauczyciel stosuje informację zwrotną, która wskazuje uczniowi:

- co wykonał dobrze,
- co wymaga poprawy,
- w jaki sposób może doskonalić swoje umiejętności.

5. Uczeń bierze aktywny udział w procesie oceniania poprzez dokonywanie samooceny oraz oceny koleżeńskiej zgodnie z ustalonymi kryteriami sukcesu.

6. Uczeń ma możliwość poprawy swojej pracy zgodnie z zasadami obowiązującymi w szkole oraz ustaleniami z nauczycielem.

7. Ocena śródroczna i roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen częściowych. Stanowi podsumowanie osiągnięć ucznia w odniesieniu do wymagań edukacyjnych obowiązujących na danym etapie nauki.

8. Przy ustalaniu oceny nauczyciel uwzględnia przede wszystkim stopień opanowania wiadomości oraz postępy ucznia w procesie uczenia się.

9. Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów posiadających odpowiednie opinie i orzeczenia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

10. Uczeń ma prawo popełniać błędy. Są one naturalnym elementem procesu uczenia się i stanowią wskazówkę do dalszej pracy oraz doskonalenia umiejętności.

V. WYMAGANIA EDUKACYJNE

Wymagania edukacyjne ukazują rozwój ucznia w procesie uczenia się, rozpoczynając od poziomu podstawowego, pokazują drogę do poziomu oczekiwanego, biorąc pod uwagę, że każdy uczeń pracuje na miarę swoich możliwości. Uczeń ubiegający się o ocenę wyższą spełnia wymagania określone dla ocen niższych oraz wymagania przypisane do ocenianego poziomu.

Podczas ustalania oceny uwzględnia się nie tylko zakres wykonywanych zadań, ale również:

- stopień samodzielności ucznia,
- poprawność wykonywanych działań,
- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce,
- korzystanie z kryteriów sukcesu i informacji zwrotnej,
- umiejętność poprawiania własnej pracy,
- systematyczność prezentowania swoich umiejętności.

Ocena śródroczna i roczna jest ustalana na podstawie stopnia spełnienia wymagań edukacyjnych w poszczególnych obszarach. Uczeń:

- przedstawia swoje osiągnięcia i postępy, odwołując się do konkretnych dowodów zgromadzonych podczas całego okresu nauki.

Spełnienie wymagań na ocenę wyższą zakłada opanowanie wymagań przypisanych do ocen niższych. Pojedynczy sukces lub pojedyncza trudność nie przesądza o ocenie klasyfikacyjnej. Pod uwagę bierze się powtarzalne działania ucznia, stopień jego samodzielności oraz umiejętność wykorzystywania wiedzy i informacji zwrotnej w kolejnych zadaniach. Ocena sumująca w praktyce codziennej z wykorzystaniem wymagań edukacyjnych Ocena sumująca stanowi podsumowanie osiągnięć ucznia. Powinna być poprzedzona przekazaniem informacji zwrotnej odnoszącej się do kryteriów sukcesu oraz stopnia opanowania wymagań edukacyjnych.

VI . DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

Dostosowanie jest dokonywane na podstawie:

- orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno –terapeutycznym – IPET;
- orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego;
- opinii poradni psychologiczno – pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej,
- rozpoznania indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia dokonanego przez nauczycieli i specjalistów, jeżeli uczeń jest objęty w szkole pomocą psychologiczno – pedagogiczną.

Dostosowanie wymagań nie oznacza rezygnacji z realizowania podstawy programowej ani automatycznego obniżenia oceny lub poziomu wymagań. Polega przede wszystkim na dobraniu sposobów nauczania, wykonywania zadań i sprawdzania osiągnięć, aby uczeń mógł zaprezentować posiadane wiadomości i umiejętności.

1. Zasady dostosowania

Dostosowanie może obejmować:

- tempo pracy,
- czas przeznaczony na wykonanie zadania,
- liczbę i stopień złożoności poleceń wykonywanych jednocześnie,
- sposób formułowania i przekazywania instrukcji,
- sposób prezentowania materiału,
- formę udzielania odpowiedzi,

- organizację miejsca pracy,
- dobór pomocy dydaktycznych,
- zakres pomocy nauczyciela,
- sposób udzielania informacji zwrotnej,
- sposób sprawdzania wiadomości i umiejętności,
- kryteria dotyczące tych elementów pracy, na które bezpośrednio wpływają rozpoznane trudności ucznia.

Uczeń jest oceniany przede wszystkim za poziom opanowania wiadomości i umiejętności, a nie za ograniczenia wynikające z jego trudności rozwojowych, zdrowotnych lub edukacyjnych.

2. Dostosowanie organizacji pracy

W zależności od potrzeb ucznia nauczyciel może:

- wydłużyć czas wykonywania zadania,
- podzielić dłuższe zadanie na krótsze etapy,
- pokazywać polecenia pojedynczo,
- powtórzyć, uprościć lub zapisać instrukcję,
- sprawdzić, czy uczeń prawidłowo zrozumiał polecenie,
- wyróżnić najważniejsze informacje w tekście,
- ograniczyć liczbę przykładów sprawdzających tę samą umiejętność,
- umożliwić korzystanie z planu, schematu, tabeli, słownika, notatki lub kryteriów sukcesu,
- zapewnić spokojne miejsce pracy i ograniczyć bodźce utrudniające koncentrację,
- zaplanować krótkie przerwy w wykonywaniu dłuższego zadania,
- umożliwić odpowiedź w formie najlepiej odpowiadającej możliwościom ucznia, o ile pozwala ona sprawdzić daną umiejętność.

3. Dostosowanie sposobów sprawdzania osiągnięć

W zależności od potrzeb ucznia możliwe jest:

- zastąpienie części odpowiedzi pisemnej odpowiedzią ustną lub odwrotnie,
- rozłożenie większego sprawdzianu na krótsze części,
- wydłużenie czasu pracy,
- ograniczenie przepisywania długich poleceń i tekstów,
- odczytanie polecenia przez nauczyciela,
- umożliwienie pracy na komputerze, jeżeli wynika to z zaleceń i potrzeb ucznia,

- sprawdzanie jednej umiejętności w kilku formach,
- stosowanie pytań pomocniczych,
- umożliwienie poprawy zadania po otrzymaniu informacji zwrotnej,
- ocenianie postępów ucznia na podstawie powtarzalnych dowodów pracy, a nie wyłącznie jednorazowego rezultatu.

4. Dostosowanie podczas czytania i odbioru tekstów

Nauczyciel może:

- dobierać krótsze fragmenty tekstu,
- dzielić tekst na części,
- zaznaczać i pomagać odnajdywać najważniejsze informacje,
- umożliwiać ponowne przeczytanie tekstu,
- udostępniać pytania przed czytaniem,
- wyjaśniać trudne słownictwo,
- korzystać z tekstu powiększonego, nagrania lub materiału czytanego przez nauczyciela, jeżeli pozwala to sprawdzić właściwą umiejętność,
- wydłużyć czas przeznaczony na czytanie,
- ograniczyć ocenianie tempa czytania, jeśli nie jest ono celem zadania,
- umożliwić udzielanie odpowiedzi na podstawie planu, pytań pomocniczych lub zaznaczonych fragmentów tekstu.

5. Dostosowanie podczas wypowiedzi pisemnych

Nauczyciel może:

- umożliwić wcześniejsze przygotowanie wypowiedzi,
- udostępnić plan, pytania pomocnicze lub słownictwo,
- wydłużyć czas na zastanowienie,
- nie przerywać wypowiedzi z powodu pojedynczych błędów językowych,
- zadawać pytania naprowadzające,
- umożliwić prezentację przed nauczycielem lub mniejszą grupą,
- uwzględnić trudności związane z płynnością mówienia, artykulacją, lękiem lub koncentracją,
- oddzielić ocenę treści wypowiedzi od sposobu jej wygłoszenia, jeżeli wymaga tego sytuacja ucznia.

6. Dostosowanie podczas tworzenia wypowiedzi pisemnych

Nauczyciel może:

- umożliwić korzystanie z planu, schematu wypowiedzi i kryteriów sukcesu,
- podzielić proces pisania na etapy: planowanie, redagowanie, sprawdzanie i poprawianie,

- wydłużyć czas pracy,
- ograniczyć konieczność przepisywania całego tekstu,
- umożliwić zapis na komputerze,
udostępnić bank słownictwa, wyrażen lub przykładowych początków zdań,
- pomóc w uporządkowaniu kolejności informacji,
- oceniać osobno treść, kompozycję, język, ortografię, interpunkcję,
- podczas oceniania uwzględniać wpływ rozpoznanych trudności na zapis ucznia,
- wskazywać ograniczoną liczbę elementów wymagających poprawy, aby uczeń mógł skutecznie wykorzystać informację zwrotną,
- umożliwić poprawę tekstu po omówieniu kryteriów sukcesu.

7. Dostosowanie w zakresie kształcenia językowego, ortografii i interpunkcji

Nauczyciel może:

- korzystać ze schematów, tabel, kolorów i symboli znanych uczniowi,
- ograniczać liczbę pojęć wprowadzanych jednocześnie,
- wielokrotnie utrwalać tę samą zasadę w różnych formach,
- umożliwiać korzystanie ze słownika lub tabel z zasadami,
- oceniać przede wszystkim zastosowanie zasady, a nie tempo wykonania zadania,
- dzielić bardziej złożone ćwiczenia na krótsze etapy,
- pozwalać na ustne wyjaśnienie toku rozumowania,
- oceniać postęp w ograniczaniu powtarzających się błędów,
- dobierać zakres dyktanda lub zadania do aktualnych możliwości ucznia,
- stosować dyktanda z lukami, zadania wyboru, korektę tekstu lub pisanie z pamięci, jeżeli dana forma pozwala lepiej sprawdzić daną umiejętność.

8. Informacja zwrotna i samoocena

Uczeń objęty dostosowaniem, podobnie jak pozostali uczniowie:

- poznaje cel zadania i kryteria sukcesu,
- otrzymuje informacje o tym, co wykonał dobrze,
- dowiaduje się, co powinien poprawić,
- otrzymuje wskazówkę, w jaki sposób może wykonać kolejny krok,
- dokonuje samooceny w miarę swoich możliwości,
- gromadzi dowody własnych postępów,
- ma możliwość poprawy i ponownego zaprezentowania umiejętności.

Kryteria sukcesu mogą zostać przedstawione uczniowi w uproszczonej formie, skróconej, graficznej lub podzielonej na etapy. Nie

zmienia to celu zadania, lecz ułatwia uczniowi zrozumienie i zaplanowanie pracy.

9. Ustalanie oceny klasyfikacyjnej

Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna ucznia objętego dostosowaniem wynika ze stopnia spełnienia wymagań edukacyjnych ustalonych z uwzględnieniem jego indywidualnych potrzeb i możliwości.

Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę:

- poziom opanowania wiadomości i umiejętności,
- stopień samodzielności,
- możliwość zastosowania zdobytej wiedzy,
- korzystanie z kryteriów sukcesu i informacji zwrotnej,
- poprawę kolejnych prac,
- powtarzalność prezentowanych umiejętności,
- dowody zgromadzone podczas całego półrocza.

Sama systematyczność, wysiłek i zaangażowanie nie zastępują opanowania wymaganych wiadomości i umiejętności, ale mogą być uwzględniane jako element informacji o przebiegu uczenia się i postępach ucznia.

10. Zasada indywidualnego doboru dostosowań

Nie stosuje się jednego, automatycznego zestawu dostosowań wobec wszystkich uczniów posiadających tę samą diagnozę lub opinię.

Zakres dostosowania ustala się indywidualnie z uwzględnieniem:

- zapisów orzeczenia, opinii i IPET-u,
- obserwacji funkcjonowania ucznia,
- jego mocnych stron,
- rodzaju wykonywanego zadania,
- celu sprawdzanej umiejętności,
- skuteczności dotychczas stosowanych form pomocy.

Dostosowania są w razie potrzeby modyfikowane na podstawie obserwacji ucznia, analizy jego prac, informacji specjalistów oraz rozmów z uczniem i jego rodzicami/ opiekunami prawnymi.

1. KOMUNIKACJA

Pytanie wiodące: Jak komunikować się w sposób skuteczny, etyczny i budujący dobre relacje z innymi ludźmi w różnych sytuacjach życiowych?

KOM.1 | Tworzy wypowiedź ustną i pisemną zgodną z intencją, sytuacją i odbiorcą oraz przedstawia siebie, swoje doświadczenia i zainteresowania. | PP IV–VI, 1.1, 1.3 i 1.8

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *krótkie wypowiedzi ustne i pisemne, autoprezentacja, opis doświadczenia, wiadomość do konkretnego odbiorcy.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń: wypowiada się na temat i w jasno określonym celu • dobiera formę, ton i słownictwo do odbiorcy • przedstawia siebie, doświadczenia lub zainteresowania w logicznym porządku, przekazuje potrzebne informacje zrozumiale • sprawdza i poprawia własną wypowiedź

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozmowa, autoprezentacja, odpowiedź ustna, relacja z wydarzenia, przedstawienie własnych zainteresowań.
- **Wykonanie lub prezentacja:** wiadomość, e-mail, krótki list, nagranie audio lub wideo, komunikat przygotowany dla wskazanego odbiorcy.
- **Analiza materiału:** rozpoznanie celu i odbiorcy wypowiedzi, porównanie dwóch wersji komunikatu, korekta fragmentu niejasnego lub niedostosowanego do sytuacji.
- **Współpraca:** dialog w parze, wspólne planowanie komunikatu, przekazywanie informacji w zadaniu grupowym, informacja zwrotna dla partnera.
- **Proces uczenia się:** plan wypowiedzi, samoocena według kryteriów, porównanie pierwszej i poprawionej wersji, wskazanie zmian wprowadzonych po informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Z pomocą formułuje krótki komunikat na znany temat i podaje podstawowe informacje o sobie lub wydarzeniu.	Samodzielnie tworzy prostą wypowiedź zgodną z tematem; uwzględnia podstawowy cel i odbiorcę.	Tworzy spójną wypowiedź, dobiera odpowiedni ton i słownictwo oraz porządkuje informacje.	Modyfikuje wypowiedź dla różnych odbiorców, uzasadnia dobór formy i poprawia niejasne fragmenty.	Elastycznie tworzy skuteczne wypowiedzi w nowych sytuacjach klasy IV, przewiduje odbiór i dokonuje trafnej autokorekty.

KOM.2 | Słucha uważnie, rozpoznaje komunikaty niewerbalne i adekwatnie reaguje na wypowiedź rozmówcy. | PP IV–VI, 1.2 i 1.7

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *rozmowa w parze i grupie, proste instrukcje, ton głosu, mimika i gest.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

rozpoznaje główny sens wypowiedzi • odtwarza najważniejsze informacje • odnosi odpowiedź do słów rozmówcy
rozpoznaje znaczenie tonu głosu, gestu i mimiki • zadaje pytanie doprecyzowujące, gdy komunikat jest niejasny

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** odpowiedź po wysłuchaniu, parafraza, podsumowanie wypowiedzi, pytanie doprecyzowujące, adekwatna reakcja na komunikat.
- **Wykonanie lub prezentacja:** wykonanie instrukcji, notatka ze słuchu, odtworzenie kolejności informacji, nagranie krótkiej rozmowy.
- **Analiza materiału:** wskazanie głównej informacji, analiza tonu głosu, mimiki i gestu, porównanie komunikatu słownego i niewerbalnego.
- **Współpraca:** rozmowa w parze, słuchanie zadaniowe w grupie, przekazywanie instrukcji partnerowi, obserwacja rozmowy według kryteriów.
- **Proces uczenia się:** checklista uważnego słuchania, samoocena reakcji, poprawa wykonania po informacji zwrotnej, porównanie dwóch sposobów odpowiedzi.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje główną informację i reaguje na proste polecenie; z pomocą wskazuje oczywisty gest lub ton głosu.	Odtwarza najważniejsze informacje, odpowiada na pytania i rozpoznaje typowe sygnały niewerbalne.	Uważnie słucha, odnosi odpowiedź do wypowiedzi rozmówcy i zadaje pytania wyjaśniające.	Porównuje komunikat słowny i niewerbalny, wyjaśnia ich zgodność lub rozbieżność i dobiera adekwatną reakcję.	W nowej sytuacji trafnie podsumowuje wypowiedź, rozpoznaje niejednoznaczność i pomaga uporządkować rozmowę.

KOM.3 | Wyraża potrzeby, emocje i uczucia w sposób zrozumiały, adekwatny do sytuacji i społecznie akceptowany oraz stosuje zasady grzeczności językowej. | PP IV–VI, 1.4–1.5
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: nazywanie emocji i potrzeb, prośba, odmowa, przeprosiny, podziękowanie, zwroty grzecznościowe.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

jasno nazywa potrzebę, emocję lub uczucie • dobiera formę wypowiedzi do sytuacji • stosuje zwroty grzecznościowe
 wyraża odmowę lub prośbę bez agresji • reaguje z szacunkiem na potrzeby rozmówcy

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** prośba, odmowa, przeprosiny, podziękowanie, nazywanie emocji lub potrzeby, komunikat wyrażony językiem szacunku.
- **Wykonanie lub prezentacja:** dialog lub scenka, krótka wiadomość, karta komunikatu „ja”, nagranie rozmowy w sytuacji problemowej.
- **Analiza materiału:** porównanie wypowiedzi raniącej i szanującej rozmówcę, rozpoznanie wpływu słów na odbiorcę, wybór adekwatnej reakcji.
- **Współpraca:** scenka w parze, mediacja prostego konfliktu, wspólne ustalenie zasad rozmowy, udzielanie informacji zwrotnej.
- **Proces uczenia się:** samoocena komunikacji, przerebadowanie wypowiedzi po rozmowie, wskazanie skutecznej strategii, plan poprawy własnej reakcji.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Z pomocą nazywa prostą emocję lub potrzebę i stosuje podstawowy zwrot grzecznościowy.	Samodzielnie wyraża potrzebę lub uczucie pełnym zdaniem i zachowuje podstawowe zasady rozmowy.	Dobiera sposób wypowiedzi do sytuacji, jasno formułuje prośbę lub odmowę i reaguje bez agresji.	Analizuje wpływ słów na rozmówcę, modyfikuje wypowiedź i proponuje rozwiązanie sprzyjające porozumieniu.	Elastycznie komunikuje trudne emocje lub potrzeby, zachowując szacunek i wspierając dobrą relację.

KOM.4 | Wyraża i uzasadnia swoje stanowisko w rozmowie oraz posługuje się podstawowymi pojęciami dotyczącymi komunikacji. | PP IV–VI, 1.6 i 1.9

MODUŁ FILOZOFICZNY – dotyczy PP IV–VI, 1.6.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: opinia, prosty argument i przykład; pojęcia: nadawca, odbiorca, intencja, komunikat niewerbalny, grzeczność językowa.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

formułuje jasną opinię • podaje prosty argument lub przykład • odróżnia opinię od jej uzasadnienia
 szanuje odmienne stanowisko • poprawnie stosuje podstawowe pojęcia o komunikacji

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** wyrażenie opinii, podanie argumentu i przykładu, udział w dyskusji, odpowiedź na odmienne stanowisko, podsumowanie rozmowy.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta stanowiska, krótka wypowiedź argumentacyjna, mini-debata, prezentacja własnego zdania.
- **Analiza materiału:** odróżnienie opinii od argumentu, ocena związku argumentu ze stanowiskiem, rozpoznanie nadawcy, odbiorcy i intencji.
- **Współpraca:** dyskusja z podziałem ról, tworzenie wspólnego stanowiska, bank argumentów, koleżeńska ocena rzeczowości wypowiedzi.
- **Proces uczenia się:** samoocena udziału w rozmowie, poprawa słabego argumentu, porównanie pierwszego i ulepszanego uzasadnienia, refleksja nad kulturą dyskusji.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Wyraża prostą opinię i z pomocą podaje powód; rozpoznaje nadawcę i odbiorcę w oczywistej sytuacji.	Samodzielnie formułuje stanowisko, podaje jeden trafny argument i stosuje podstawowe pojęcia.	Uzasadnia opinię argumentem i przykładem, rozpoznaje intencję oraz reaguje z szacunkiem na inne zdanie.	Porównuje stanowiska, ocenia trafność prostych argumentów i świadomie dobiera sposób wypowiedzi.	Prowadzi rzeczową rozmowę, waży racje, modyfikuje argumentację i pomaga osiągnąć porozumienie.

2. ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

Pytanie wiodące: Jak i za pomocą jakich zabiegów wypowiedzi i zjawiska kultury oddziałują na odbiorcę?

ODT.1 | Przedstawia uzasadnioną propozycję odczytania tekstu należącego do literatury lub innej sztuki. | PP IV–VI, 2.1

MODUŁ KULTURA – dotyczy PP IV–VI, 2.1.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: tekst literacki, film, teatr, komiks, muzyka, dzieło plastyczne lub przekaz audiowizualny dostosowany do wieku.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

określa temat lub główną myśl tekstu • formułuje prostą propozycję odczytania • wskazuje element tekstu potwierdzający wniosek
opisuje własną reakcję odbiorczą • odróżnia informację z tekstu od własnej interpretacji

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozmowa o tekście, odpowiedź interpretacyjna, przedstawienie własnego odczytania, uzasadnienie reakcji odbiorczej, rekomendacja dzieła.
- **Wykonanie lub prezentacja:** mini-prezentacja, cytaty lub kadr z komentarzem, mapa myśli, nagranie interpretacji, plakat przedstawiający sens utworu.
- **Analiza materiału:** wybór elementu potwierdzającego wniosek, odróżnienie informacji z tekstu od interpretacji, porównanie dwóch możliwych odczytań.
- **Współpraca:** interpretacja w parze, wspólna mapa sensów, galeria odczytań, tworzenie grupowego banku dowodów z tekstu.
- **Proces uczenia się:** notatka interpretacyjna, poprawa wniosku po dyskusji, samoocena jakości uzasadnienia, wskazanie dowodu, który zmienił sposób odczytania.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Wskazuje bohatera, zdarzenie lub temat i z pomocą formułuje prosty wniosek o tekście.	Samodzielnie określa temat lub główną myśl i podaje jeden element tekstu, który je potwierdza.	Formułuje spójną propozycję odczytania oraz uzasadnia ją przykładem, cytatem, kadrem lub innym elementem dzieła.	Porównuje dwa możliwe odczytania i ocenia, które jest lepiej uzasadnione treścią lub formą tekstu.	Tworzy samodzielną interpretację tekstu odpowiedniego dla klasy IV i trafnie łączy różne elementy dzieła.

ODT.2 | Określa perspektywę i intencję nadawcy, tematykę i problematykę wypowiedzi oraz rozpoznaje zabiegi wywołujące reakcję odbiorcy. | PP IV–VI, 2.2–2.3

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: proste porównanie perspektyw, rozpoznawanie zamiaru nadawcy oraz reakcji: rozbawienie, wzruszenie, zaciekawienie, przestraszenie.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

określa, kto mówi i do kogo • rozpoznaje podstawową intencję nadawcy • nazywa temat i prosty problem tekstu
opisuje własne wrażenie i wskazuje jego przyczynę • porównuje dwa sposoby przedstawienia tej samej sytuacji

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** omówienie perspektywy i intencji nadawcy, opis reakcji odbiorcy, porównanie dwóch przekazów, wyjaśnienie źródła emocji.
- **Wykonanie lub prezentacja:** tabela nadawca–intencja–odbiorca, kadr z adnotacją, mini-prezentacja, przekształcenie sceny przez zmianę perspektywy.
- **Analiza materiału:** analiza fragmentu, obrazu lub nagrania, wskazanie zabiegu wywołującego reakcję, porównanie sposobów przedstawienia tej samej sytuacji.
- **Współpraca:** analiza w parze, grupowa mapa perspektyw, uzgadnianie problematyki tekstu, dyskusja o skuteczności zastosowanych środków.
- **Proces uczenia się:** zapis pierwszego i zmienionego odczytania, checklista analizy przekazu, uzasadnienie korekty wniosku po rozmowie lub informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje nadawcę, temat i podstawową emocję wywołaną tekstem, korzystając z pytań pomocniczych.	Samodzielnie określa typową intencję nadawcy i wskazuje element, który rozbawia, wzrusza lub budzi napięcie.	Wyjaśnia perspektywę nadawcy, prostą problematykę i związek między zastosowanym zabiegiem a reakcją odbiorcy.	Porównuje perspektywy lub intencje dwóch przekazów i ocenia skuteczność zastosowanych środków.	Twórczo zmienia perspektywę lub sposób przedstawienia sytuacji i uzasadnia, jak zmieni się odbiór tekstu.

2. ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

ODT.3 | Określa elementy świata przedstawionego i specyfikę fikcji oraz rozpoznaje narratora lub podmiot mówiący. | PP IV–VI, 2.4 i 2.8

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *czas, miejsce, bohaterowie, wydarzenia, fabuła, narrator lub podmiot mówiący; realizm i fantastyka.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

ustala czas, miejsce, bohaterów i wydarzenia • porządkuje przebieg zdarzeń • rozpoznaje narratora lub podmiot mówiący
odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych • wyjaśnia podstawową rolę fikcji

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** opowiadanie przebiegu zdarzeń, omówienie świata przedstawionego, rozpoznanie narratora lub podmiotu mówiącego, wyjaśnienie różnicy między realizmem a fantastyką.
- **Wykonanie lub prezentacja:** plan wydarzeń, mapa świata przedstawionego, karta bohatera, oś czasu, schemat narratora, tabela realizm–fantastyka.
- **Analiza materiału:** porządkowanie wydarzeń, ustalanie związków przyczynowo-skutkowych, klasyfikowanie elementów realistycznych i fantastycznych, analiza wpływu narratora.
- **Współpraca:** wspólne tworzenie mapy lub osi czasu, podział materiału między członków grupy, wzajemna weryfikacja kolejności i poprawności ustaleń.
- **Proces uczenia się:** korekta planu wydarzeń, porównanie dwóch wersji mapy, samoocena kompletności, uzupełnianie brakujących elementów po informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Z pomocą wskazuje podstawowe elementy świata przedstawionego i rozpoznaje oczywisty element fantastyczny.	Samodzielnie wymienia czas, miejsce, bohaterów i najważniejsze zdarzenia oraz rozpoznaje narratora lub podmiot.	Porządkuje zdarzenia, wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe i odróżnia fikcję realistyczną od fantastycznej.	Analizuje, jak narrator, perspektywa lub element fantastyczny wpływa na sposób przedstawienia wydarzeń.	Przekształca scenę przez zmianę narratora lub konwencji i trafnie wyjaśnia zmianę znaczenia lub nastroju.

ODT.4 | Porównuje i ocenia postępowanie bohaterów, uwzględniając motywy, skutki działań i własne doświadczenia. | PP IV–VI, 2.5

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *cechy i zachowania postaci, proste motywy, przyczyny i skutki, wartości obecne w tekście.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

nazywa cechę bohatera i potwierdza ją zachowaniem • wskazuje przyczynę lub skutek działania • porównuje decyzje bohaterów
formułuje ocenę postępowania • uzasadnia ocenę tekstem lub doświadczeniem

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** ocena postępowania bohatera, dyskusja, obrona własnego stanowiska, wywiad z bohaterem, uzasadnienie wyboru wartości.
- **Wykonanie lub prezentacja:** charakterystyka lub karta postaci, list do bohatera, tabela decyzji, mapa konfliktu wartości, scenka z alternatywnym rozwiązaniem.
- **Analiza materiału:** wskazanie motywów, przyczyn i skutków działania, porównanie decyzji postaci, dobór dowodu z tekstu, rozpoznanie niejednoznaczności.
- **Współpraca:** debata, odgrywanie ról, grupowa mapa decyzji, wspólne przewidywanie konsekwencji, ocena koleżeńska uzasadnienia.
- **Proces uczenia się:** zmiana lub doprecyzowanie oceny po analizie dowodów, samoocena argumentacji, refleksja nad własnym doświadczeniem, poprawa wniosku.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Nazywa wybraną cechę lub działanie bohatera i wskazuje związane z nim zdarzenie.	Opisuje postępowanie bohatera, podaje możliwy powód i formułuje prostą ocenę.	Porównuje bohaterów lub ich decyzje, wskazuje przyczyny i skutki oraz uzasadnia ocenę tekstem.	Analizuje konflikt wartości lub niejednoznaczność decyzji i odnosi wniosek do doświadczenia ucznia.	Rozważa alternatywne decyzje bohatera, przewiduje ich konsekwencje i formułuje wyważoną ocenę.

ODT.5 | Rozpoznaje środki językowe i zabiegi artystyczne oraz określa ich wpływ na wyobraźnię, emocje, zmysły i sens tekstu. | PP IV–VI, 2.6 i 2.8**ZAKRES BAZOWY KLASY IV:** w klasie IV przede wszystkim: *epitet, porównanie, powtórzenie, wyliczenie, wyraz dźwiękonaśladowczy, rym; metafora* – w zakresie realizowanego programu.**KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**

wskazuje i nazywa poznany środek • podaje przykład z tekstu • wyjaśnia, co środek przedstawia lub podkreśla
łączy środek z nastrojem lub obrazowaniem • porównuje efekt dwóch wersji wypowiedzi

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI*Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** wskazanie i nazwanie środka, omówienie jego funkcji, czytanie interpretacyjne, mini-prezentacja o wpływie języka na odbiorcę.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta środków językowych, komentarz do cytatu, przekształcenie fragmentu, językowy eksperyment, prezentacja dwóch wersji tekstu.
- **Analiza materiału:** analiza wiersza lub prozy, łączenie środka z nastrojem i obrazowaniem, porównanie efektu różnych rozwiązań, ocena trafności użycia środka.
- **Współpraca:** grupowy bank przykładów, wspólna analiza fragmentu, koleżeńskie sprawdzanie nazw i funkcji środków, konsultowanie przeróbki tekstu.
- **Proces uczenia się:** adnotowanie tekstu, poprawa analizy po informacji zwrotnej, porównanie własnej pierwszej i poprawionej interpretacji, samoocena doboru przykładów.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje w prostym przykładzie jeden z poznanych środków i wskazuje jego fragment.	Nazywa środek i opisuje, co przedstawia, podkreśla lub naśladuje.	Wyjaśnia funkcję środka w konkretnym tekście i łączy ją z nastrojem, obrazem lub emocją.	Porównuje działanie kilku środków i ocenia, który z nich silniej wpływa na odbiór.	Świadomie przekształca krótki fragment, dobiera środki do zamierzonego efektu i uzasadnia wybór.

ODT.6 | Interpretuje głosowo wybrany tekst, wykorzystując tempo, intonację, akcent, pauzę i natężenie głosu. | PP IV–VI, 2.7**ZAKRES BAZOWY KLASY IV:** *głośnie czytanie, recytacja, czytanie z podziałem na role i interpretacja dialogu.***KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**

czyta poprawnie, płynnie i wyraźnie • uwzględnia znaki interpunkcyjne • dobiera tempo, pauzy i intonację
oddaje głosem sens lub nastrój • poprawia wykonanie po informacji zwrotnej

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI*Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** głośnie czytanie, recytacja, czytanie z podziałem na role, interpretacja dialogu, uzasadnienie sposobu wykonania.
- **Wykonanie lub prezentacja:** występ, nagranie audio lub wideo, prezentacja fragmentu, interpretacja tekstu z wykorzystaniem tempa, pauzy, akcentu i intonacji.
- **Analiza materiału:** oznaczenie w tekście miejsc pauzy i akcentu, porównanie wariantów wykonania, analiza związku brzmienia z sensem i nastrojem.
- **Współpraca:** czytanie w rolach, próba zespołowa, koleżeńskie wskazówki reżyserskie, wspólne ustalenie sposobu interpretacji sceny.
- **Proces uczenia się:** plan próby, samoocena nagrania, porównanie dwóch wykonań, poprawa po informacji zwrotnej, krótka refleksja nad zmianą efektu.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Czyta krótki tekst zrozumiale i respektuje podstawowe znaki interpunkcyjne, czasem z pomocą.	Czyta płynnie, stosuje podstawową intonację i podejmuje próbę recytacji lub czytania roli.	Dobiera tempo, pauzy, akcent i natężenie głosu do sensu oraz nastroju tekstu.	Tworzy spójną interpretację głosową, świadomie różnicuje środki i wyjaśnia wybrane rozwiązania.	Porównuje warianty wykonania, eksperymentuje z interpretacją i wybiera najbardziej przekonującą wersję.

ODT.7 | Rozpoznaje i wykorzystuje podstawowe pojęcia oraz cechy gatunków i form omawianych w klasie IV. | PP IV–VI, 2.8
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *opowiadanie, powieść, baśń, legenda i mit; przypowieść – jeżeli została przewidziana w programie klasy IV.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

rozpoznaje gatunek lub formę realizowaną na zajęciach • wskazuje charakterystyczne cechy • potwierdza cechy przykładami z tekstu
 porównuje dwie poznane formy • poprawnie stosuje podstawowe pojęcia literackie

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozpoznanie gatunku i uzasadnienie odpowiedzi, omówienie jego cech, porównanie dwóch form literackich, wyjaśnienie funkcji cechy gatunkowej.
- **Wykonanie lub prezentacja:** tabela cech, karta lektury, prezentacja gatunku, quiz z uzasadnieniem, własny krótki tekst wykorzystujący poznane cechy.
- **Analiza materiału:** klasyfikowanie tekstów, rozpoznawanie gatunku po fragmencie, wskazywanie przykładów cech, porównanie gatunków i form.
- **Współpraca:** grupowe sortowanie tekstów, wspólna mapa cech, uzgadnianie kryteriów klasyfikacji, koleżeńska weryfikacja własnego utworu.
- **Proces uczenia się:** checklista cech gatunkowych, korekta klasyfikacji po analizie dowodów, samoocena wykorzystania cech w tekście własnym, uzupełnianie karty po informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje wybraną formę po najbardziej oczywistej cesze, korzystając z podpowiedzi.	Nazywa formę lub gatunek i wskazuje jego podstawowe cechy w znanym tekście.	Porównuje dwie omawiane formy i potwierdza cechy konkretnymi przykładami.	Wyjaśnia funkcję cech gatunkowych i rozpoznaje ich nietypowe lub twórcze użycie.	Samodzielnie klasyfikuje nieoczywisty tekst z zakresu klasy IV lub tworzy krótki utwór świadomie wykorzystujący poznane cechy.

3. ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKA

Pytanie wiodące: Jak porozumiewać się skutecznie, poprawnie i etycznie, świadomie wykorzystując wiedzę o języku oraz zasoby językowe?

JĘZ.1 | Rozpoznaje poznane w klasie IV odmienne i nieodmienne części mowy oraz stosuje poprawne formy wyrazów odmiennych. | PP IV–VI, 3.1 i 3.10
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *kategorie gramatyczne ograniczone do zakresu przyjętego programu klasy IV; nacisk na funkcję form w zdaniu i wypowiedzi.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

rozpoznaje poznane części mowy • odróżnia wyrazy odmienne od nieodmiennych • określa podstawowe kategorie gramatyczne
stosuje poprawne formy w zdaniu • poprawia błędy fleksyjne

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** nazwanie części mowy, objaśnienie wyboru formy gramatycznej, uzasadnienie odmiany, ustne wskazanie i poprawienie błędu.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta klasyfikacji, tabela odmiany, przekształcanie form, quiz językowy, tekst własny z zaznaczonymi przykładami.
- **Analiza materiału:** analiza zdania, porównanie form gramatycznych, określanie poznanych kategorii, rozpoznanie funkcji formy w wypowiedzi.
- **Współpraca:** językowa układanka w parze, wspólna klasyfikacja wyrazów, wzajemna korekta form, uzgadnianie uzasadnienia.
- **Proces uczenia się:** notatnik błędów, porównanie tekstu przed i po korekcie, samoocena rozpoznawania części mowy, plan ćwiczenia trudnych form.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje podstawowe części mowy w prostych przykładach i z pomocą dobiera poprawną formę wyrazu.	Samodzielnie rozpoznaje najczęściej omawiane części mowy i poprawnie stosuje ich typowe formy.	Określa poznane kategorie gramatyczne i świadomie dobiera formy wyrazów do znaczenia zdania.	Porównuje formy gramatyczne, rozpoznaje ich funkcję w wypowiedzi i samodzielnie koryguje błędy.	Elastycznie wykorzystuje poznane formy do zmiany znaczenia lub tonu wypowiedzi, pozostając w zakresie programu klasy IV.

JĘZ.2 | Bada różnice między częściami mowy i częściami zdania oraz buduje wypowiedzenia poprawne logicznie i gramatycznie. | PP IV–VI, 3.3–3.4 i 3.10
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *podmiot, orzeczenie, poznane określenia, zdanie i równoważnik zdania, podstawowe typy wypowiedzeń.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

buduje kompletne i logiczne zdania • rozpoznaje podmiot i orzeczenie • odróżnia część mowy od części zdania
rozdziela zdanie i równoważnik • przekształca i poprawia błędne wypowiedzenia

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** wyjaśnienie zależności między wyrazami, wskazanie podmiotu i orzeczenia, uzasadnienie przekształcania zdania, omówienie błędu.
- **Wykonanie lub prezentacja:** budowanie zdań, rozsypanka wyrazowa, schemat lub wykres zdania, przekształcanie wypowiedzeń, korekta krótkiego tekstu.
- **Analiza materiału:** odróżnienie części mowy od części zdania, porównanie konstrukcji, analiza zdania i równoważnika, wykrywanie błędów logicznych lub składniowych.
- **Współpraca:** układanie zdań w parze, grupowe rozwijanie wypowiedzenia, koleżeńskie korekta, wspólne uzasadnianie poprawnej konstrukcji.
- **Proces uczenia się:** lista najczęstszych błędów, poprawa zdania po informacji zwrotnej, porównanie wersji, samoocena poprawności i precyzji konstrukcji.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Buduje proste, zrozumiałe zdanie i z pomocą wskazuje podmiot lub orzeczenie.	Samodzielnie buduje poprawne zdania pojedyncze, rozpoznaje ich główne części i odróżnia równoważnik.	Wyjaśnia podstawowe zależności między wyrazami, rozróżnia część mowy i część zdania oraz poprawia konstrukcję.	Porównuje różne sposoby budowy wypowiedzenia, wykrywa błędy logiczne lub składniowe i uzasadnia poprawkę.	Świadomie przekształca zdania w zakresie klasy IV, uzyskując większą precyzję, rytm lub wyrazistość wypowiedzi.

JEŻ.3 | Wyjaśnia znaczenie wyrazów w kontekście, korzysta ze słowników, wzbogaca słownictwo oraz odróżnia znaczenie dosłowne od przenośnego. | PP IV–VI, 3.2 i 3.5–3.7 oraz 3.10**ZAKRES BAZOWY KLASY IV:** *synonimy, antonimy, podstawowe związki frazeologiczne, wyrazy neutralne i wartościujące, proste przenośnie.***KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**

ustala znaczenie wyrazu z kontekstu • korzysta z odpowiedniego słownika • dobiera synonim lub antonim
rozpoznaje znaczenie dosłowne i przenośne • dobiera precyzyjne słownictwo do wypowiedzi

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI*Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** wyjaśnienie znaczenia wyrazu w kontekście, uzasadnienie doboru synonimu, omówienie frazeologizmu, wskazanie znaczenia dosłownego i przenośnego.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta leksykalna, mini-słownik, mapa słowa, tekst własny z nowym słownictwem, prezentacja znaczeń wybranego wyrazu.
- **Analiza materiału:** porównanie znaczeń w różnych kontekstach, analiza nacechowania słów, dobór antonimów i synonimów, ocena precyzji słownictwa.
- **Współpraca:** praca ze słownikiem w parze, wspólny bank słów, gra leksykalna, koleżeńskie redagowanie tekstu.
- **Proces uczenia się:** portfolio nowych słów, osobista lista wyrazów, poprawa tekstu przez zmianę słownictwa, samoocena trafności decyzji leksykalnych.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Odczytuje podstawowe znaczenie wyrazu z kontekstu i korzysta ze wskazanego słownika.	Wyjaśnia znaczenie wyrazu, dobiera prosty synonim lub antonim i rozpoznaje oczywistą przenośnię.	Dobiera precyzyjne słownictwo, stosuje poznane frazeologizmy i porównuje znaczenia w dwóch kontekstach.	Analizuje nacechowanie emocjonalne lub stylistyczne i ocenia trafność doboru słów w wypowiedzi.	Twórczo wykorzystuje wieloznaczność i przenośnię oraz świadomie modyfikuje słownictwo do celu i odbiorcy.

JEŻ.4 | Rozpoznaje i stosuje podstawowe pojęcia fonetyczne pomocne w poprawnym czytaniu, dzieleniu wyrazów i wyjaśnianiu pisowni. | PP IV–VI, 3.10**ZAKRES BAZOWY KLASY IV:** *głoska i litera, samogłoska i spółgłoska, sylaba; głoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz ustne i nosowe – w zakresie programu klasy IV.***KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**

odróżnia głoskę od litery • dzieli wyrazy na sylaby i głoski • rozpoznaje samogłoski i spółgłoski
rozpoznaje poznane cechy głosek • wykorzystuje wiedzę fonetyczną w czytaniu lub pisowni

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI*Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** wyjaśnienie różnicy między głoską a literą, ustne dzielenie wyrazu, nazywanie cech głosek, głośnie czytanie.
- **Wykonanie lub prezentacja:** analiza głoskowa i sylabowa, karta fonetyczna, schemat wyrazu, gra lub quiz językowy, nagranie poprawnej wymowy.
- **Analiza materiału:** porównanie wymowy i zapisu, rozpoznawanie samogłosek i spółgłosek, wskazywanie poznanych cech głosek, wyjaśnianie prostych różnic.
- **Współpraca:** analiza wyrazów w parze, wzajemne sprawdzanie podziału, grupowa gra fonetyczna, wspólne wyjaśnianie trudnego przykładu.
- **Proces uczenia się:** karta błędów fonetycznych, poprawa analizy po wskazówce, samoocena, porównanie pierwszego i poprawionego rozwiązania.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Z pomocą odróżnia literę od głoski, wskazuje samogłoskę i dzieli prosty wyraz na sylaby.	Samodzielnie wykonuje podstawową analizę głoskową i sylabową w typowych przykładach.	Rozpoznaje poznane cechy głosek i wykorzystuje je do poprawnego czytania lub wyjaśnienia prostego zapisu.	Porównuje wymowę i zapis wyrazów, wyjaśnia różnice i poprawia błędy wynikające z wymowy.	Samodzielnie stosuje wiedzę fonetyczną w nowych przykładach z zakresu klasy IV i jasno uzasadnia rozwiązanie.

JĘZ.5 | Stosuje poznane zasady ortograficzne, wykorzystując wiedzę o odmianie i wymowie wyrazów, oraz dokonuje korekty zapisu. | PP IV–VI, 3.8 i 3.10

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: zasady ortograficzne przewidziane w programie klasy IV; praca ze słownikiem i strategii samokontroli.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

stosuje poznane reguły w zadaniach i własnym tekście • uzasadnia pisownię regułą, odmianą lub wymową • korzysta ze słownika ortograficznego
odnajduje i poprawia własne błędy • sprawdza zapis przed oddaniem pracy

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** uzasadnienie pisowni regułą, odmianą lub wymową, wyjaśnienie poprawki, omówienie sposobu sprawdzenia wyrazu.
- **Wykonanie lub prezentacja:** tekst własny, dyktando diagnostyczne, autodyktando, uzupełnianie luk, korekta, praca ze słownikiem ortograficznym.
- **Analiza materiału:** klasyfikowanie błędów, porównanie wariantów zapisu, dobór reguły, wykorzystanie odmiany lub wymowy do wyjaśnienia pisowni.
- **Współpraca:** koleżeńskie korekta według klucza, wspólny bank reguł i przykładów, gra ortograficzna, uzgadnianie sposobu sprawdzenia zapisu.
- **Proces uczenia się:** portfolio najczęstszych błędów, porównanie pierwszej i poprawionej wersji tekstu, plan pracy nad trudnością, samoocena skuteczności strategii.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Stosuje najczęstsze poznane reguły w prostych wyrazach i poprawia błąd po wskazaniu miejsca lub zasady.	Samodzielnie stosuje podstawowe reguły w typowych zadaniach i sprawdza wątpliwy zapis w słowniku.	Wyjaśnia zastosowaną regułę, wykorzystuje odmianę lub wymowę i poprawia większość własnych błędów.	Stosuje poznane zasady w dłuższym tekście, rozpoznaje trudniejsze przypadki z programu klasy IV i prowadzi korektę.	Planuje skuteczną strategię kontroli zapisu, trafnie uzasadnia trudne przykłady z zakresu klasy IV i redaguje tekst.

JĘZ.6 | Stosuje poznane znaki interpunkcyjne w różnych wypowiedzeniach i wykorzystuje je do porządkowania sensu tekstu. | PP IV–VI, 3.9 i 3.10

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: znaki kończące zdanie, przecinek w poznanych sytuacjach, zapis dialogu, cudzysłów, dwukropek i nawias – zgodnie z programem klasy IV.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

stosuje poznane znaki w zdaniach i tekście • poprawnie zapisuje prosty dialog lub wyliczenie • łączy znak z budową i sensem zdania
czyta zgodnie z interpunkcją • odnajduje i poprawia błędy interpunkcyjne

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** czytanie zgodne z interpunkcją, uzasadnienie zastosowanego znaku, wyjaśnienie różnicy w sensie lub tempie odczytania.
- **Wykonanie lub prezentacja:** zapis dialogu, wyliczenia lub cytatu, dyktando interpunkcyjne, redagowanie i korekta tekstu, prezentacja dwóch wariantów zapisu.
- **Analiza materiału:** porównanie wariantów interpunkcyjnych, łączenie znaków z budową zdania, wykrywanie błędów, analiza wpływu interpunkcji na sens.
- **Współpraca:** wspólna korekta tekstu, czytanie dialogu w parze, uzgadnianie zapisu, koleżeńskie wyjaśnianie zasad.
- **Proces uczenia się:** lista kontrolna znaków, poprawa tekstu po informacji zwrotnej, porównanie wersji, samoocena czytelności i poprawności zapisu.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Stosuje kropkę, pytnik i wykrzyknik w prostych zdaniach oraz poprawia wskazany błąd.	Samodzielnie stosuje podstawowe znaki w typowych wypowiedzeniach i prostych wyliczeniach.	Poprawnie zapisuje dialog lub inny poznany układ i wyjaśnia podstawową funkcję użytych znaków.	Porównuje warianty interpunkcyjne, analizuje ich wpływ na sens lub tempo i samodzielnie redaguje zapis.	Świadomie dobiera interpunkcję w rozbudowanym tekście klasy IV i uzasadnia różnice znaczeniowe.

4. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Pytanie wiodące: Jak za pomocą różnych form wypowiedzi i środków wyrazu przekazywać myśli, emocje i opinie różnym odbiorcom w różnych sytuacjach?

TWO.1 | Tworzy proste notatki w różnych formach, wybiera najważniejsze informacje oraz formułuje pytania i plan odtwórczy tekstu. | PP IV–VI, 4.1–4.2
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: notatka punktowa, plan, tabela, mapa myśli i pytania do jednego źródła; łączenie dwóch prostych źródeł jako rozszerzenie.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

wybiera najważniejsze informacje • odróżnia informacje główne od pomocniczych • porządkuje dane w logicznej kolejności
dobiera czytelną formę notatki • zachowuje zgodność ze źródłem

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** ustne podsumowanie na podstawie notatki, wyjaśnienie sposobu selekcji informacji, odpowiedź z wykorzystaniem planu lub fiszek.
- **Wykonanie lub prezentacja:** notatka punktowa, linearna lub graficzna, mapa myśli, tabela, plan odtwórczy, zestaw pytań, fiszki.
- **Analiza materiału:** wybór informacji głównych, porządkowanie danych, porównanie form notowania, łączenie informacji z dwóch prostych źródeł.
- **Współpraca:** wspólna notatka, porównanie notatek w parze, grupowa synteza fragmentów, wzajemne sprawdzanie zgodności ze źródłem.
- **Proces uczenia się:** poprawa notatki po jej wykorzystaniu, samoocena funkcjonalności, porównanie dwóch wersji, wskazanie elementów pomocnych w zapamiętywaniu.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Z pomocą wybiera najważniejsze informacje i zapisuje je w kilku punktach lub prostym planie.	Samodzielnie sporządza krótką notatkę albo plan, zachowując kolejność i zgodność z tekstem.	Selekcjonuje informacje, dobiera czytelną formę i formułuje trafne pytania do tekstu.	Porównuje dwie proste formy notowania lub dwa źródła i wybiera rozwiązanie najlepiej służące zadaniu.	Projektuje funkcjonalną notatkę do samodzielnego uczenia się lub prezentacji i uzasadnia jej strukturę.

TWO.2 | Komponuje wypowiedzi użytkowe i relacjonujące oraz prostą prezentację multimedialną, dbając o cel, odbiorcę i układ graficzny. | PP IV–VI, 4.3 i 4.7–4.8
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: list tradycyjny i elektroniczny, prosta relacja lub sprawozdanie oraz krótka prezentacja; zakres zgodny z programem klasy IV.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

uwzględnia cel i odbiorcę • zachowuje podstawowe elementy formy • porządkuje informacje
stosuje właściwe formuły i układ graficzny • sprawdza poprawność i czytelność

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** relacja ustna, prezentacja przed odbiorcami, omówienie celu i adresata wypowiedzi, uzasadnienie doboru formy i stylu.
- **Wykonanie lub prezentacja:** list, e-mail, wiadomość, relacja, sprawozdanie, slajd lub prezentacja multimedialna, komunikat w środowisku cyfrowym.
- **Analiza materiału:** porównanie form użytkowych, sprawdzenie kompletności informacji, analiza układu graficznego, ocena dostosowania stylu do odbiorcy.
- **Współpraca:** wspólne przygotowanie prezentacji, redagowanie w parze, podział zadań, informacja zwrotna od odbiorców i koleżeńskie korekta.
- **Proces uczenia się:** plan i szkic wypowiedzi, pierwsza i poprawiona wersja, lista kontrolna elementów formy, dokumentowanie zmian po informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Tworzy krótką formę według wzoru i uwzględnia jej podstawowe elementy.	Samodzielnie redaguje typową formę, zachowując cel, odbiorcę i prostą kompozycję.	Dobiera styl i układ graficzny, przekazuje kompletne informacje i stosuje właściwe formuły.	Porównuje możliwe sposoby organizacji wypowiedzi, selekcjonuje materiał i poprawia jej funkcjonalność.	Projektuje skuteczną wypowiedź użytkową lub prezentację dla konkretnej sytuacji i świadomie ocenia jej odbiór.

TWO.3 | Formuluje opinię i tworzy krótką wypowiedź argumentacyjną, wspierając stanowisko argumentem i przykładem. | PP IV–VI, 4.4**ZAKRES BAZOWY KLASY IV:** *opinia, jeden lub dwa powiązane argumenty, przykład z tekstu lub doświadczenia oraz proste podsumowanie.***KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**

jasno formuluje stanowisko • podaje argument związany z opinią • dobiera przykład
porządkuje wypowiedź • rozpoznaje i poprawia słaby element uzasadnienia

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI*Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** odpowiedź argumentacyjna, dyskusja, mini-debata, prezentacja stanowiska, obrona argumentu i reakcja na zastrzeżenie.
- **Wykonanie lub prezentacja:** akapit argumentacyjny, karta stanowiska, komentarz, list z opinią, krótka prezentacja argumentów.
- **Analiza materiału:** porządkowanie argumentów, dobór przykładu, rozpoznanie opinii i uzasadnienia, ocena trafności oraz siły argumentu.
- **Współpraca:** zespołowy bank argumentów, dyskusja z rolami, wspólne doskonalenie uzasadnienia, koleżeńskie informacje zwrotne.
- **Proces uczenia się:** plan wypowiedzi, poprawa słabego argumentu, porównanie szkicu i wersji końcowej, samoocena spójności wywodu.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Wyraża prostą opinię i z pomocą podaje jeden powód.	Formuluje jasne stanowisko i wspiera je jednym trafnym argumentem lub przykładem.	Buduje spójną wypowiedź z co najmniej jednym rozwiniętym argumentem, przykładem i podsumowaniem.	Porównuje trafność argumentów, rozpoznaje nieścisłość i poprawia uzasadnienie.	Tworzy przekonującą wypowiedź odpowiednią dla klasy IV, uwzględnia możliwe zastrzeżenie i świadomie doskonali wywód.

TWO.4 | Opisuje przedmiot, krajobraz, sytuację i przeżycie oraz charakteryzuje postać, wykorzystując znaczące szczegóły. | PP IV–VI, 4.5**ZAKRES BAZOWY KLASY IV:** *krótszy opis, opis przeżycia i podstawowa charakterystyka postaci z odwołaniem do zachowania lub tekstu.***KRYTERIA SUKCESU – uczeń:**

wybiera istotne cechy i szczegóły • porządkuje opis • stosuje precyzyjne słownictwo
łączy cechy postaci z działaniami • zachowuje spójność wypowiedzi

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI*Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:*

- **Wypowiedzi ustne:** opis ilustracji, miejsca, sytuacji lub przeżycia, prezentacja postaci, ustne uzasadnienie doboru szczegółów.
- **Wykonanie lub prezentacja:** opis przedmiotu, krajobrazu, sytuacji lub przeżycia, charakterystyka, karta postaci, porównanie dwóch postaci.
- **Analiza materiału:** wybór znaczących szczegółów, łączenie cech z działaniami, porównanie punktów widzenia, analiza funkcji słownictwa i kompozycji.
- **Współpraca:** wspólny bank słownictwa, planowanie opisu w parze, koleżeńskie ocena według kryteriów, redagowanie wybranego fragmentu.
- **Proces uczenia się:** plan opisu, szkic i wersja poprawiona, samoocena spójności, zaznaczenie zmian wprowadzonych po informacji zwrotnej.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Wymienia podstawowe cechy obiektu lub postaci i tworzy kilka powiązanych zdań.	Tworzy prosty, uporządkowany opis lub charakterystykę, podając cechy i przykłady.	Dobiera znaczące szczegóły, stosuje zróżnicowane słownictwo i łączy cechy postaci z jej działaniami.	Analizuje funkcję szczegółu, punkt widzenia lub nastrój i świadomie poprawia kompozycję opisu.	Twórczo komponuje opis lub charakterystykę w zakresie klasy IV, dobierając język do zamierzonego efektu.

TWO.5 | Podejmuje działania twórcze z wykorzystaniem języka i poznanych form, w tym tworzy opowiadanie o spójnej fabule. | PP IV–VI, 4.6–4.8
ZAKRES BAZOWY KLASY IV: opowiadanie, dialog, historia obrazkowa lub komiks; prosta forma dziennikarska – jeżeli przewiduje ją program klasy IV.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

realizuje temat i polecenie • tworzy początek, rozwinięcie i zakończenie • zachowuje logiczny ciąg wydarzeń
wprowadza opis lub dialog • redaguje tekst po informacji zwrotnej

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** opowiadanie historii, prezentacja pomysłu na fabułę, czytanie dialogu, omówienie decyzji twórczych.
- **Wykonanie lub prezentacja:** opowiadanie, alternatywne zakończenie, dialog, scenariusz, komiks, historia obrazkowa, storyboard, podcast lub słuchowisko.
- **Analiza materiału:** plan fabuły, porządkowanie zdarzeń, analiza związków przyczynowo-skutkowych, porównanie wersji tekstu, ocena spójności.
- **Współpraca:** wspólne pisanie sceny, grupowy komiks lub nagranie, podział ról w realizacji, konsultowanie pomysłów i koleżeńska redakcja.
- **Proces uczenia się:** kolejne wersje utworu, portfolio redakcyjne, poprawa po informacji zwrotnej, samoocena produktu i sposobu pracy.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Tworzy krótką historię zgodną z tematem i zachowuje podstawową kolejność wydarzeń.	Samodzielnie pisze spójne opowiadanie z początkiem, rozwinięciem i zakończeniem.	Rozwija fabułę, wprowadza opis lub dialog i zachowuje wyraźne związki przyczynowo-skutkowe.	Świadomie komponuje narrację, buduje nastrój lub postać i redaguje tekst na podstawie kryteriów.	Tworzy oryginalny, konsekwentny tekst z zakresu klasy IV, eksperymentuje z formą i trafnie ocenia własne rozwiązania.

5. ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI AUTOREFLEKSJI I TWORZENIE TOŻSAMOŚCI

Pytanie wiodące: Jak wyznawane wartości i role odgrywane w różnych wspólnotach kształtują tożsamość i odpowiedzialność za otaczający świat?

AUT.1 | Opisuje ważne wartości, doświadczenia wspólnotowe i pełnione role oraz rozpoznaje emocje własne i innych. | PP IV–VI, 5.1–5.3 i 5.5

MODUŁ FILOZOFICZNY – dotyczy PP IV–VI, 5.1–5.3.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: rodzina, klasa, szkoła, grupa rówieśnicza i wspólnota lokalna; nazywanie emocji i prostych wartości.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

nazywa emocje i wartości obecne w tekście lub sytuacji • opisuje własną rolę we wspólnocie • odwołuje się do konkretnego przykładu
wyjaśnia związek wartości z decyzją • uwzględnia perspektywę innej osoby

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozmowa o wartościach, emocjach i rolach, dyskusja o decyzjach, przedstawienie perspektywy własnej lub bohatera.
- **Wykonanie lub prezentacja:** mapa wartości, karta emocji, notatka refleksyjna, scenka, prezentacja roli pełnionej we wspólnocie.
- **Analiza materiału:** rozpoznanie związku emocji, wartości i decyzji, porównanie perspektyw, analiza prostego konfliktu wartości i konsekwencji wyboru.
- **Współpraca:** wspólne ustalanie zasad klasy, analiza sytuacji w grupie, rozmowa z podziałem ról, formułowanie wspólnego wniosku.
- **Proces uczenia się:** refleksja nad własną rolą, samoocena zachowania języka szacunku, doprecyzowanie stanowiska po rozmowie, zapis zmiany perspektywy.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje podstawową emocję lub wartość i wskazuje sytuację, w której się ujawnia.	Opisuje swoją lub bohatera rolę we wspólnocie i podaje prosty przykład ważnej wartości.	Wyjaśnia związek emocji, wartości i decyzji oraz uzasadnia stanowisko konkretną sytuacją.	Porównuje perspektywy osób, analizuje prosty konflikt wartości i zachowuje język szacunku.	Formułuje samodzielną refleksję odpowiednią dla wieku, przewiduje konsekwencje wyborów i proponuje odpowiedzialne działanie.

AUT.2 | Omawia i ocenia swoje zaangażowanie w uczenie się, korzysta z informacji zwrotnej i planuje kolejny krok. | PP IV–VI, 5.4

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: samoocena konkretnej pracy lub zadania, poprawa i realistyczny plan dalszego działania.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

wskazuje mocną stronę pracy • nazywa trudność • odnosi refleksję do konkretnego dowodu
korzysta z informacji zwrotnej • planuje i sprawdza kolejny krok

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozmowa refleksyjna, przedstawienie postępu, nazwanie mocnej strony i trudności, uzasadnienie kolejnego kroku.
- **Wykonanie lub prezentacja:** samoocena, karta celu, dziennik uczenia się, portfolio, lista kontrolna, krótka prezentacja własnego postępu.
- **Analiza materiału:** porównanie kolejnych wersji pracy, rozpoznanie przyczyny błędu, analiza informacji zwrotnej, wybór skutecznej strategii.
- **Współpraca:** ocena koleżeńska, rozmowa z partnerem uczenia się, wspólne ustalanie kryteriów, udzielanie i przyjmowanie informacji zwrotnej.
- **Proces uczenia się:** planowanie, monitorowanie i modyfikowanie działania, dokumentowanie poprawy, realizacja kolejnego kroku, refleksja nad skutecznością zastosowanej strategii.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Po wskazówce nazywa jedną mocną stronę lub trudność i podejmuje prostą poprawę.	Samodzielnie wskazuje, co wykonał poprawnie, co wymaga pracy i wybiera prosty kolejny krok.	Korzysta z informacji zwrotnej, poprawia pracę i wyjaśnia, co pomogło osiągnąć postęp.	Porównuje dowody własnego uczenia się, ocenia skuteczność strategii i planuje dalsze działanie.	Samodzielnie modyfikuje plan uczenia się na podstawie efektów pracy i formułuje trafną autorefleksję.

6. ELEMENTY EDUKACJI MEDIALNEJ

Pytanie wiodące: Jak skutecznie, krytycznie i z dbałością o higienę psychiczną poruszać się w świecie przekazów medialnych i wzmacniać podmiotowość informacyjno-komunikacyjną?

MED.1 | Aktywnie wyszukiuje potrzebne informacje, odróżnia fakt od opinii i korzysta z różnych źródeł do poszerzania wiedzy. | PP IV–VI, 6.1–6.3

MODUŁ MEDIALNY – dotyczy PP IV–VI, 6.1–6.3.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: proste wyszukiwanie w książce, słowniku, bezpiecznym zasobie cyfrowym; podstawowe porównanie dwóch źródeł.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

formułuje proste pytanie wyszukiwawcze • odnajduje informację w źródle • odróżnia typowy fakt od opinii
wybiera informacje potrzebne do zadania • podaje nazwę wykorzystanego źródła

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** przedstawienie znalezionej informacji, wyjaśnienie wyboru źródła, odróżnienie faktu od opinii, odpowiedź z odwołaniem do źródła.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta źródła, notatka informacyjna, prosta bibliografia, mini-prezentacja, plakat lub infografika informacyjna.
- **Analiza materiału:** tabela fakt–opinia, porównanie dwóch źródeł, ocena ich przydatności, sprawdzenie zgodności informacji, analiza autora i celu publikacji.
- **Współpraca:** grupowe wyszukiwanie informacji, podział źródeł, wspólne formułowanie wniosków, wzajemne sprawdzanie odwołań.
- **Proces uczenia się:** dziennik wyszukiwania, modyfikowanie hasła lub pytania, zapis kryteriów wyboru źródła, refleksja nad błędnym lub trafnym wynikiem.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Odnajduje wskazaną informację w podanym źródle i z pomocą rozpoznaje fakt lub opinię.	Samodzielnie wyszukiuje prostą informację, odróżnia typowy fakt od opinii i zapisuje nazwę źródła.	Porównuje informacje z dwóch prostych źródeł i wybiera te istotne dla zadania.	Ocenia przydatność źródła, rozpoznaje podstawową niezgodność i uzasadnia wybór informacji.	Projektuje skuteczny sposób wyszukiwania dla zadania klasy IV, weryfikuje kluczową informację w drugim źródle i wskazuje ograniczenia.

MED.2 | Rozpoznaje, w jaki sposób reklama i inne przekazy wpływają na zachowania oraz decyzje odbiorcy. | PP IV–VI, 6.4

MODUŁ MEDIALNY – dotyczy PP IV–VI, 6.4.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: cel reklamy, przewidywany odbiorca, słowo, obraz i dźwięk jako środki wpływu; codzienne decyzje ucznia.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

określa cel przekazu • wskazuje przewidywanego odbiorcę • rozpoznaje słowo, obraz lub dźwięk służący wpływowi
odróżnia informowanie od zachęcania • wyjaśnia możliwą reakcję odbiorcy

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** omówienie reklamy lub komunikatu, wyjaśnienie sposobu wpływu, dyskusja o decyzjach odbiorcy, uzasadnienie własnej oceny.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta analizy przekazu, prezentacja porównawcza, plakat, nagranie lub projekt odpowiedzialnego komunikatu reklamowego.
- **Analiza materiału:** rozpoznanie celu i odbiorcy, analiza słowa, obrazu i dźwięku, porównanie przekazów, wskazanie środków perswazji i przewidywanego skutku.
- **Współpraca:** zespołowa analiza reklamy, przyjmowanie roli odbiorcy, wspólne projektowanie komunikatu, koleżeńska ocena jego etyczności i skuteczności.
- **Proces uczenia się:** poprawa komunikatu po informacji zwrotnej, samoocena wpływu na odbiorcę, zapis uzasadnienia decyzji, refleksja nad odpowiedzialnością nadawcy.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje reklamę i mówi, do czego zachęca, korzystając z pytań pomocniczych.	Samodzielnie określa cel reklamy i wskazuje prosty środek wpływu, np. hasło, obraz lub muzykę.	Wyjaśnia, jak wybrane środki mogą wpłynąć na odbiorcę i jego codzienną decyzję.	Porównuje dwa przekazy, ocenia ich skuteczność i rozpoznaje uproszczenie lub przesadę.	Projektuje odpowiedzialny komunikat, świadomie dobiera środki perswazyjne i uzasadnia ich etyczne użycie.

6. ELEMENTY EDUKACJI MEDIALNEJ

MED.3 | Stosuje zasady higieny cyfrowej i opisuje zagrożenia wynikające z korzystania z Internetu oraz przeladowania informacyjnego. | PP IV–VI, 6.5

MODUŁ MEDIALNY – dotyczy PP IV–VI, 6.5.

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *czas ekranowy, przerwy, koncentracja, sen, równowaga aktywności, przeciążenie informacjami i szukanie pomocy.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

podaje podstawowe zasady higieny cyfrowej • rozpoznaje oznaki przeciążenia lub nadmiernego używania ekranów • proponuje bezpieczną zmianę nawyku
wyjaśnia wpływ ekranów na uwagę, sen lub samopoczucie • wie, do kogo zwrócić się o pomoc

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** wyjaśnienie zasad higieny cyfrowej, omówienie zagrożenia, propozycja sposobu reagowania, wskazanie osoby lub miejsca, w którym można uzyskać pomoc.
- **Wykonanie lub prezentacja:** plan higieny cyfrowej, dziennik czasu ekranowego, plakat lub infografika, scenka problemowa, quiz, prezentacja zasad.
- **Analiza materiału:** analiza przypadku, rozpoznanie skutków przeciążenia informacyjnego, porównanie nawyków, ocena równowagi między aktywnością cyfrową i pozacyfrową.
- **Współpraca:** tworzenie klasowego kodeksu, grupowa scenka, mapa sieci wsparcia, wspólne opracowanie sposobów bezpiecznego reagowania.
- **Proces uczenia się:** monitorowanie nawyków, samoocena, modyfikowanie planu, porównanie danych z kolejnych dni, refleksja nad wpływem zmian na koncentrację i samopoczucie.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Podaje jedną zasadę bezpiecznego korzystania z ekranów i rozpoznaje prostą sytuację przeciążenia.	Wymienia typowe zagrożenia nadmiernego używania ekranów i stosuje podstawowe przerwy lub ograniczenia.	Wyjaśnia wpływ cyfrowych nawyków na uwagę lub samopoczucie i tworzy realistyczny plan zmiany.	Ocenia własne lub opisane nawyki, przewiduje konsekwencje i modyfikuje plan dla lepszej równowagi.	Projektuje przemyślane zasady higieny cyfrowej dla konkretnej sytuacji i uzasadnia je wiedzą oraz obserwacją.

7. PRAKTYKI LEKTUROWE

Pytanie wiodące: W jaki sposób teksty i nawyki lekturowe mogą pomóc zrozumieć siebie i świat?

LEK.1 | Wybiera tekst zgodnie z zainteresowaniami, uzasadnia wybór, planuje proces czytania i dzieli się pierwszymi wrażeniami. | PP IV–VI, 7.1–7.3

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: wybór spośród propozycji nauczyciela i uczniów, realistyczny plan oraz rozmowa czytelnicza.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

wybiera tekst zgodnie z zainteresowaniem lub celem • uzasadnia wybór • planuje etapy czytania
dzieli się pierwszymi wrażeniami • formułuje pytania i monitoruje rozumienie

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** uzasadnienie wyboru tekstu, rozmowa czytelnicza, booktalk, rekomendacja, przedstawienie pierwszych wrażeń i pytań do lektury.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta wyboru lektury, plan czytania, dzienniczek, karta pierwszych wrażeń, nagranie audio lub wideo z rekomendacją.
- **Analiza materiału:** porównanie opisów lub fragmentów książek, rozpoznanie własnych zainteresowań, ocena realności planu, dobór tekstu do celu czytania.
- **Współpraca:** konsultacja czytelnicza, rekomendacja dla partnera, rozmowa w klubie książki, wymiana strategii czytania.
- **Proces uczenia się:** monitorowanie i modyfikowanie planu, samoocena regularności, porównanie oczekiwań z doświadczeniem lektury, zapis skutecznych sposobów utrzymania uwagi.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Wybiera tekst spośród podanych propozycji i krótko mówi, co go zainteresowało.	Uzasadnia wybór, tworzy prosty plan czytania i opisuje pierwsze wrażenie.	Samodzielnie planuje czytanie, formułuje pytania i łączy wrażenia z konkretnymi elementami tekstu.	Modyfikuje plan, monitoruje rozumienie i porównuje oczekiwania z doświadczeniem lektury.	Świadomie dobiera tekst do celu, analizuje własne nawyki i przedstawia trafnie uzasadnioną rekomendację.

LEK.2 | Czyta w roku szkolnym co najmniej cztery dłuższe teksty literackie i wykorzystuje ich znajomość w rozmowie oraz zadaniach. | PP IV–VI, 7.4

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: co najmniej 4 dłuższe teksty rocznie, dobrane do możliwości i zainteresowań; tematy bliskie doświadczeniom uczniów.

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

wykazuje znajomość najważniejszych wydarzeń i postaci • odwołuje się do konkretnego fragmentu • dzieli się opinią o lekturze
łączy problem tekstu z doświadczeniem lub innym utworem • systematycznie realizuje ustalony plan czytania

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** rozmowa o lekturze, odpowiedź ustna, udział w dyskusji, rekomendacja, wypowiedź interpretacyjna oparta na znajomości tekstu.
- **Wykonanie lub prezentacja:** karta lub dzienniczek lektury, projekt, prezentacja, zadanie twórcze, quiz z uzasadnieniem, krótka recenzja.
- **Analiza materiału:** analiza fragmentu, porównanie bohaterów lub motywów, dobór cytatu lub przykładu, porządkowanie wydarzeń, formułowanie wniosków.
- **Współpraca:** krąg lekturowy, dyskusja w grupie, wspólny projekt, podział ról i materiału, koleżeńskie sprawdzanie zgodności z tekstem.
- **Proces uczenia się:** harmonogram czytania, zapis postępu, samoocena rozumienia, notowanie pytań i trudności, refleksja nad zastosowaną strategią lekturową.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Odtwarza najważniejsze wydarzenia lub informacje z przeczytanego tekstu, korzystając z pytań pomocniczych.	Samodzielnie przedstawia głównych bohaterów i wydarzenia oraz formułuje prostą opinię o lekturze.	Odwołuje się do konkretnych fragmentów, wyjaśnia wybrany problem i uzasadnia własne wrażenia.	Porównuje problemy, bohaterów lub rozwiązania z dwóch tekstów i ocenia ich znaczenie dla odbiorcy.	Twórczo wykorzystuje znajomość lektury w samodzielnym projekcie lub interpretacji, zachowując zgodność z tekstem.

LEK.3 | Poznaje teksty i zjawiska kultury przewidziane dla klas IV–VI w zakresie rozłożonym na klasę IV w programie nauczania. | PP IV–VI, 7.5–7.7 oraz doświadczenia edukacyjne

ZAKRES BAZOWY KLASY IV: *wybrane fragmenty Biblii, mity, baśnie i legendy, utwory narracyjne, liryczne i patriotyczne oraz film, teatr, malarstwo, rzeźba, muzyka i komiks – zgodnie z programem klasy IV.*

KRYTERIA SUKCESU – uczeń:

rozpoznaje rodzaj poznanego tekstu lub dzieła • przedstawia jego główną treść lub temat • wskazuje znaczenie kulturowe w zakresie omawianym na zajęciach
porównuje dwa teksty lub różne sztuki • wykorzystuje doświadczenie kulturalne w wypowiedzi lub projekcie

MOŻLIWE DOWODY OSIĄGNIĘCIA UMIEJĘTNOŚCI

Uczeń może pokazać tę umiejętność między innymi poprzez:

- **Wypowiedzi ustne:** omówienie tekstu lub dzieła, relacja z wydarzenia kulturalnego, prezentacja motywu, rozmowa o podobieństwach między różnymi sztukami.
- **Wykonanie lub prezentacja:** projekt lekturowy, komiks, scena, słuchowisko, podcast, plakat, wystawa, zwiastun, prezentacja lub portfolio doświadczeń kulturalnych.
- **Analiza materiału:** porównanie tekstu literackiego, filmu, obrazu lub muzyki, interpretacja motywu, rozpoznanie środków wyrazu, łączenie informacji z różnych dzieł.
- **Współpraca:** zespołowa realizacja sceny lub projektu, podział ról, wspólne przygotowanie wystawy, dyskusja o odbiorze dzieła i uzgadnianie interpretacji.
- **Proces uczenia się:** plan projektu, dokumentowanie etapów, samoocena i ocena koleżeńska, poprawa produktu, refleksja nad tym, czego uczeń nauczył się dzięki doświadczeniu kulturalnemu.

2 – ROZUMIENIE <i>opisuje • wyjaśnia • podsumowuje</i>	3 – ZASTOSOWANIE <i>stosuje • wykonuje • wykorzystuje</i>	4 – ANALIZOWANIE <i>porównuje • porządkuje • wnioskuje</i>	5 – OCENIANIE <i>ocenia • uzasadnia • weryfikuje</i>	6 – TWORZENIE <i>projektuje • tworzy • modyfikuje</i>
Rozpoznaje omawiany tekst lub dzieło i odtwarza jego podstawową treść albo temat.	Samodzielnie przedstawia najważniejsze informacje i wskazuje jedną cechę lub wartość poznanego tekstu kultury.	Łączy tekst z kontekstem omawianym na lekcji, porównuje go z innym utworem lub dziełem i uzasadnia wniosek.	Analizuje podobieństwa i różnice między sztukami lub tradycjami oraz ocenia ich wpływ na odbiorcę.	Twórczo przetwarza poznany tekst lub doświadczenie kulturalne w projekcie właściwym dla klasy IV i uzasadnia decyzje.

Uzasadnienie skali procesów poznawczych

- **2 – ROZUMIENIE:** uczeń rozpoznaje sens poznanych treści, opisuje je, wyjaśnia własnymi słowami lub podsumowuje, zwykle w zadaniu o ograniczonej złożoności i – gdy jest to potrzebne – przy wsparciu nauczyciela.
- **3 – ZASTOSOWANIE:** uczeń wykorzystuje poznaną wiedzę lub umiejętność w typowej sytuacji, wykonuje zadanie według znanej procedury i stosuje reguły w praktyce.
- **4 – ANALIZOWANIE:** uczeń samodzielnie porządkuje elementy, porównuje je, dostrzega zależności i formułuje wnioski na podstawie tekstu, materiału lub wykonanego zadania.
- **5 – OCENIANIE:** uczeń dokonuje oceny według określonych kryteriów, uzasadnia stanowisko, weryfikuje rozwiązanie lub źródło oraz świadomie poprawia własną pracę.
- **6 – TWORZENIE:** uczeń projektuje, modyfikuje lub tworzy spójne rozwiązanie, łącząc poznane wiadomości i umiejętności w nowej sytuacji, pozostającej w zakresie programu klasy IV.

Mapa odniesień do podstawy programowej

Obszar	Karty w dokumencie	Odniesienie PP IV–VI
Komunikacja	KOM.1–KOM.4	1.1–1.9

Odbiór tekstów kultury	ODT.1–ODT.7	2.1–2.8
Świadomość języka	JĘZ.1–JĘZ.6	3.1–3.10
Tworzenie wypowiedzi	TWO.1–TWO.5	4.1–4.8
Autorefleksja i tożsamość	AUT.1–AUT.2	5.1–5.5
Edukacja medialna	MED.1–MED.3	6.1–6.5
Praktyki lekturowe	LEK.1–LEK.3	7.1–7.7 + doświadczenia edukacyjne